

...a megélt múlt lírai megelevenítésében emlék és élmény idősíkjai” közt vibrál az alkotó tudat, ott van, ott a kőverte tisztásokon, ahol „Nyár van, nyár van, / szösz hull, kóc hull, / állok benne, /olyan, mintha álmodnám csak, / olyan, mintha, olyan, mintha, / nem tudnám, hogy mit csináljak”. Ez a vers beszédes alcíme szerint *Virághinta a gyermekkorból*, s ezzel nemcsak két alapvető motívumát, a természetélményét és a gyermekkorát fonja együvé, hanem egy mindegyikhez tapadó életérzést is, amelyet leginkább talán a boldogságigény fogalmával ragadhatnánk meg.

Mert milyen ez a természetkép? A béke, a tisztaság, a harmónia határozza meg. Nem ellensége, s nem is barátja az embernek, mert az ember egy vele, nélküle elképzelhetetlen a léte. Talán még az is megkockáztatható állítás, hogy ebben a költői szemléletben természetnek és embernek csak együtt, egymáshoz viszonyítva van értelme, egyik sem „létező” a másik nélkül. Még a *Ritmus* is azt mondja: „Itt a rét, a margarétarét, / S ha nem volna itt? / Hajh, / mit is kezdenék?” A *Csillagos* pedig: „Baltám megmarkoltam, / kimentem a forrásvízhez, a tölgyfához, / arcomat a hűvösséghez hajtottam, és ittam / a csillagos égből.”

VASY GÉZA: *Koncsek József költészete* (1988). In: *A kilencek. Az elérhetetlen föld alkotói*. Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 2002.

Koncsek kitalált vagy megálmodott egy nem létező népet, a korjagot, mely Kamcsatka tundráin él, már kihalóban. Tengeri halászzattal foglalkozik, vagy a helyi halfeldolgozóban talál megélhetést. Az ősi nyelvet már alig beszéli, akárcsak a mi nyelvrokaink.

A korjag versek a Sorbonne-on tanult, elfranciásodó nyelvésztől, Soulagintól származnak. Benne szólaltak meg, amikor nagyvárosi dolgozószobájában isten háta mögötti népének nyelvét kutatta. A világ szeme elé szeretné tárnai a korjagok nyelvét, kultúráját. A maga gyarló módján franciára fordítja szerelmes verseit. Ezeket halála után találja meg francia özvegye. Konczek „korjag eredetiben”, magyarul és részben franciául is közli őket. Ismét remekel a szerelmi költészet ősi és újszerű dalaival. Tudja, amit a modern költők, festők tudnak a legjobban. Hogy a természeti ember környezete és mentalitása alkalmas az emberi lényeg megragadására. A hazai műfordítók ráéreztek, mennyi kiaknázható szépség rejtőzik a természeti népek dalaiban. Konczek a maga módján csatlakozik a kincsszerzőkhöz. Szabadjára engedhette a nyelvérzékét. A türk, csukcs-mongol, északi germán és finn hatásokat őrző korjag nyelvjáték tapasztalat és intuíció szüleménye. Az ősi korjag húros hangszer, a kantill történetesen finn szószármazék, a *Kalevalából* ismert kantelére utal. Olyasmi ez a világ, mint a gyermek József Attila és testvérei által kiötlött püngerűc, Weöres Sándor antarktisi álombirodalma vagy Gergely Ágnes Kobalt-országa.

ALFÖLDY JENŐ: *Versformák, létformák*, Magyar Napló, 2008/6.

Csendes, ám az emberlét tragikumától mélyen átitatott, bölcs derű árad e költészetből. Aki írja, otthon van a világban. Nyugalma megőrzött, modernség előtti, archaikus harmónia. Szemlélvén megeleveníti, bájjal, féltő szeretettel körül is öleli azokat a létezőket, azokat az élményeket, azokat a kulturális emlékeket, melyek a költővé átváltozó személyiséget megérintik. (...)

„A táj nem embertelen, / a táj ember nélküli” (*Kattog a fény*). Bár Konczek sokszor ember nélküli tájat fest, ennek jelentése mégsem az, mintha a táj kivetné magából teremtményét. Nem, a táj szereti, sőt, ha kell, magából újraéleszti, újjá is növeszti. Itt a művészetnek, a művészé avatódott személyiségnek megkerülhetetlen szerep jut: „Általam, velem / reményeit szüli”. Haragtalan – de egyértelműen kiolvasható – korszakkritika rejlik a téma-nem-választásokban. Amire joggal haragudhatna, mert tájellenes, arról nem ír verset, azt nem emeli be a művészet öröklétet álmodó-teremtő világába. Ellentétben a más tekintetben rokon Nagy László-i attitűddel, Konczek József számára a düh indulata nem versképző elem. Melyek hát az ihlet érzelmi forrásai? Mindenekelőtt az élő természet szeretete (így egyszerűen, sallangmentesen és mindenféle mesterséges túlhevítés nélkül); másodsorban az élő természet háttérben sejlő, két, tapasztalaton túli (metafizikai) sejtés: a halál és az öröklét; e másodikkal egyenrangúan az emberi kapcsolatok, viszonyok játékos, bájos, incselkedő-huzakodó megélése; negyedikként pedig az intellektuális vágy, hogy megértse a művészi alkotás születését és mibenlétét.

FODOR MIKLÓS *A tájjal maradtam* című kötetről, Kortárs 2007/5.

„Konczek József az 1969-ben színre lépő és a „szétbotozott nemzedék”-ként számon tartott Kilencek költőcsoport leginkább rendhagyó pályájú költője. Mültbéli mellőzése okán „az irodalmi élet mostohafia”-nak is érezhetné magát, ha nem volna benne tartás, méltóság, kurázi és önbecsülés. A másfél évtizednyi visszautasítás, agyonhallgatás és perifériára kényszerítés sem törhette meg, mert az önértékére és életfeladatára fiatalon rácszemelő emberként pontosan tudta, hogy előbb-utóbb az ő ideje is elérkezik. *A tájjal maradtam*, *az Ölelhető térség*, a *Formáért sóvárgó* és a *Damó* szerzője joggal lehet hát büszke magára, mert sohasem adta fel a harcot és önmagát, az ütések súlya alatt pedig még erősebbé vált. Mint ahogy elégtételt érezhetnek azok is (nincsenek túl sokan!), akik a nehéz időkben önzetlenül biztatták, támogatták, és sokra hivatott tehetséget felismerve hittek benne akkor is, amikor a hatalmasok a futottak még szerepére kárhoztatták, mondván, hogy a nehéz természetű és hajlíthatatlan Konczek Józsefnek nincs helye a magyar irodalomban. Hát lett. Ráadásul mára nem kevés értő olvasója, őszinte híve és tisztelője is akadt. Jelen sorok írója is örömét leli Konczek József munkáiban, és a kiemelkedő teljesítménynek kijáró elismeréssel, a kvalitásos alkotót megillető tisztelettel tekint a szerzőre.”

KÖDÖBÖCZ GÁBOR Konczek Józsefről, Magyar Napló, 2009/11.